

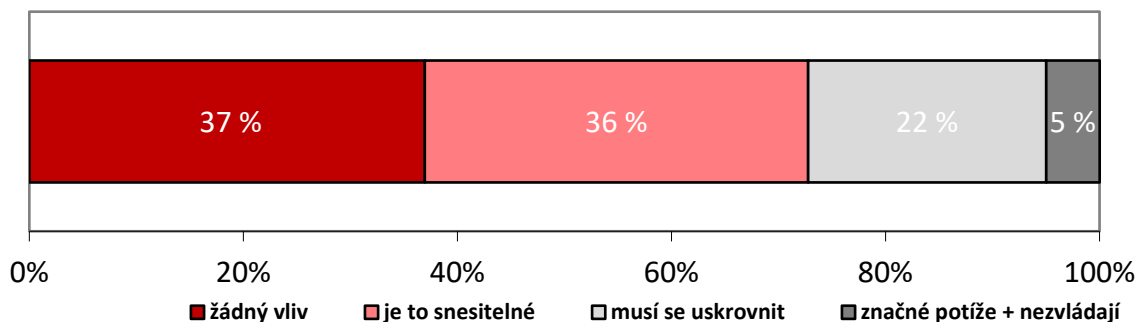
Češi mají z čeho ukrajoovat. Děsivé scénáře si zatím nemalují

Opatření související s koronavirovou pandemií české domácnosti finančně zasáhla. Nálada je ale i přes nárůst nejistoty relativně dobrá. Pětina dospělých se uskromnila, zásadní problémy má 400 000 Čechů. Index finanční situace domácností, který STEM ve spolupráci s KPMG sleduje, je na úrovni roku 2017.

Potíže nedopadají na všechny části populace stejně. Bezprostředně pokles častěji pociťují živnostníci a podnikatelé, ale také lidé s nižším vzděláním, typicky z dělnických profesí. Krize dosud naplno nezasáhla zaměstnance. „Lidé měli možnost v uplynulých měsících akumulovat úspory, ještě nezačalo významnější propouštění a nenastala povinnost splácet odložené závazky. Jde tak o jistý typ klidu před přívalem nepříznivých dat, která začnou přicházet až v poslední čtvrtině roku,“ říká Mojmir Hampl, ředitel služeb pro finanční sektor KPMG Česká republika.

Zásadní problémy má už teď zhruba 5 % obyvatel, což je asi 400 tisíc dospělých. Další pětina dospělých (22 %) se uskromnila, sahají do rezerv nebo odkládají investice. Z dat je patrné, že lidé věří, že česká ekonomika má nejhorší situaci za sebou a propad se už nebude dále prohlubovat. Ten ale může přijít s propouštěním, opětovným zhoršením pandemické situace, případně nízkou efektivitou vládních opatření.

Graf č. 1: Vliv epidemie COVID-19 na finanční situaci domácností

Zdroj: STEM, kontinuální výzkum TRENDY, kvótně reprezentativní výběr ČR 18+, n=1086, osobní dotazování
Otázka: „Jaký je v tuto chvíli vliv situace kolem koronavirové epidemie na finanční situaci Vaší domácnosti?“

Vcelku pozitivní výhled

To, jak Češi vidí svoji aktuální finanční situaci v porovnání se situací před rokem, se mezi lednem a květnem 2020 zhoršilo. Zatím je toto srovnání na úrovni konce předchozí krize, tj. roku 2014.

Z pohledu dlouhodobého vývoje je situace poměrně dobrá. Výhled obyvatel na rok i pět let dopředu je vcelku pozitivní. Největší obavy mají z budoucnosti senioři. Pomineme-li poslední dva roky, kdy

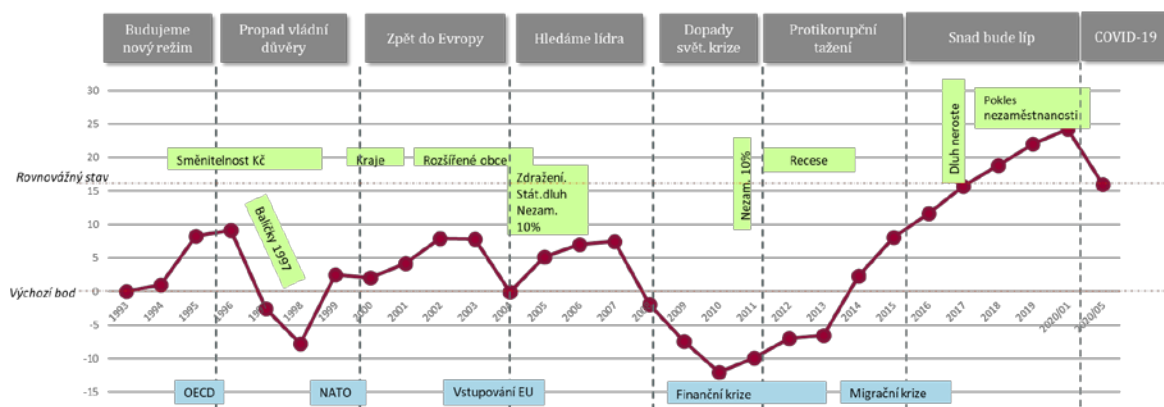
bylo hodnocení mimořádně pozitivní, je situace podobná jako v době před ekonomickou krizí v letech 2009–13, nebo po jejím odeznění.

„Důvěra v relativně blízkou budoucnost je hodně důležitá. I v lednu, na vrcholu konjunktury bylo 17 % těch, jejichž vyhlídky byly spíše negativní. Nyní je to 30 %. Jde samozřejmě o významný nárůst, ale při pohledu na posledních 30 let vývoje naší země jde spíš o návrat k běžným hodnotám,“ hodnotí sociolog a ředitel STEM Martin Buchtík.

Celková nálada jako v roce 2017

Index finanční situace domácností v květnu 2020 poprvé od roku 2010 klesnul, a to na hodnotu 16. Subjektivní dojem obyvatel ČR z toho, jak doma vycházejí s penězi a jak se situace meziročně proměňuje, se tak zhoršil. Je patrné, že se vrchol ekonomické konjunktury zrcadlil v domácnostech – v posledních dvou letech byl poprvé větší podíl domácností, které viděly svou situaci pozitivně, období růstu bylo z pohledu domácností nejdelší v novodobých dějinách. Současný vnímaný pokles je patrný a rychlý, ale celková nálada vypadá poměrně pozitivně, na úrovni roku 2017. To je dané i tím, že značná část domácností dokázala během období růstu nashromáždit finanční prostředky nebo uskutečnit investice, které jim v případě, že se potýkají s menším poklesem příjmů, umožňují toto období přežít bez větších problémů.

Graf č. 2: Index finanční situace domácností

Kontakt pro média

Adéla Půrová
 Head of Content Marketing
 728 732 728
apurova@kpmg.cz

Metodika

Kontinuální výzkum Trendy provádí analytická organizace STEM (www.stem.cz) od počátku 90. let metodou osobních rozhovorů (face-to-face) na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let. Respondenti jsou vybíráni kvótním výběrem, vždy je dotázáno alespoň 1 000 respondentů.

Poslední výzkum se uskutečnil od 22. května do 1. června 2020, tedy již po skončení nouzového stavu a v době uvolňování přijatých opatření. Konkrétně se v době dotazování (od 25. května) obnovila výuka pro první stupeň

ZŠ formou školních skupin, dále se otevřely vnitřní prostory restaurací, hotely a penziony, hrady a zámky, plavecké bazény a byly povoleny akce do 300 osob.

Index finanční situace domácností

- Index reflektuje subjektivní výpovědi o stavu domácností ve třech perspektivách: vývoj finanční situace domácnosti za poslední rok, výhledy do příštího roku a obtíže, s jakými v současné době domácnosti s penězi vychází.
- Proměnné byly zvolené na základě analýzy z více možností tak, aby reflektovaly pokud možno faktickou finanční situaci, nikoliv další dimenze, jako je politická situace, mediální diskurz, vliv emotivních událostí. Zůstáváme tedy v relevantním časovém horizontu.
- Každá proměnná vstupující do indexu je pro každý rok přepočtena tak, aby nabývala teoretického rozsahu -100 až 100. Hypotetická hodnota 100 by byla pro proměnnou v případě, že by se všem velmi zlepšovala finanční situace, respektive by snadno vycházeli s příjmem. Při -100 jde o situaci opačnou. 0 je pak pomyslný rovnovážný bod, kdy v ideálnětypické situaci je poměr domácností rovnoměrně rozložený nebo reportují všechny domácnosti stejný stav nebo je polovina v každém z extrémů.
- V tomto koncepčním přístupu vycházejícím z teoretických předpokladů má každá proměnná v indexu stejnou váhu.
- Index je následně aritmeticky upraven tak, aby 0 byl výchozí stav za celou populaci při vzniku republiky (tj. 1993), ale zůstalo zachováno teoretické maximum na hladině 100. Rovnovážný bod má hodnotu 16, minimum je -68.

Váhy hodnot proměnných

Myslíte si, že finanční situace Vaší domácnosti se v porovnání se situací před 12 měsíci	Zůstala stejná	0
	Velmi zlepšila	1
	Trochu zlepšila	0,5
	Trochu zhoršila	-0,5
	Velmi zhoršila	-1
Myslíte si, že se finanční situace Vaší domácnosti za budoucích 12 měsíců	Velmilepší	1
	Trochulepší	0,5
	Zůstane stejná	0
	Trochu zhorší	-0,5
	Velmi zhorší	-1
Jak vycházíte se současným příjmem, který máte v domácnosti?	Velmi obtížně	-1
	Obtížně	-1
	Spíše obtížně	-0,75
	Spíše snadno	0,75
	Snadno	1
	Velmi snadno	1

